

**Goed GEP is meer
dan een speeltje
van/voor ecologen**

Marcel van den Berg
IenW- CSN

Inleiding

- Ecologische doelen, paar pagina's juridisch kader maar met veel uitleg
- GEP = voor wateren waar belangrijke maatschappelijke functies door hydromorfologische ingrepen zo veranderd zijn dat de goede ecologische toestand niet meer te halen is
  - Rechtgetrokken beek
  - Dammen/dijken in bij rivieren
  - Gereguleerd peil
  - Maar ook de gevolgen daarvan: nutriëntenrijke kwel in een lage polder
- GEP "moet" niet, het mag, onder voorwaarde
- Herziening elke 6 jaar
- Juridische werkelijkheid vs. wat we willen bereiken met elkaar

Waar zit de bestuurlijke ruimte?

- Niet in de techniek /fact finding:
  - Relatie tussen ecologie en hydromorfologie
  - Effect van een herstel-ingreep op het gebruik door landbouw
  - Effect van mitigerende maatregel
  - Effect van een herstel-ingreep op de verhoging van het grondwaterpeil
- Voor GEP wel in:
  - Tot wanneer is een mitigerende maatregel een mitigerende maatregel?
  - Wanneer spreken we van significante schade op een gebruiksfunctie als we een herstelmaatregel zouden uitvoeren?
  - Zijn er reële alternatieven?
- Dialoog tussen ambtenaar en bestuur is cruciaal
- Is een GEP van 0.58 verdacht?

Dus iets met maatregelen en functie schade?

- Ja maar altijd in relatie tot functies die gediend zijn door een hydromorfologische ingreep
- Functieschade is wel lastig:
  - Een dijk/dam weghalen leidt tot betere ecologie maar ook tot vergroting overstromingsrisico. Welke vergroting van dat risico wordt geaccepteerd en welke niet? = bestuurlijke afweging
  - Een beek laten hermeanderen leidt tot betere ecologie maar daarvoor is ruimte of grond nodig, vaak landbouw grond, of neemt risico toe op wateroverlast. Welk functie-verlies accepteren we dan? =bestuurlijke afweging
  - In een sloot natuurvriendelijke oevers aanleggen mag wel (maar 'moet' niet) want natuurlijke referentie ontbreekt. Wel horen de nutriënten op orde te zijn en het slootonderhoud kan 'ecologisch'.
  - In een sloot is door landbouw emissies de nutriënten concentratie te hoog om duurzaam de biologie op orde te krijgen =geen bestuurlijke afweging voor GEP
- Door slim ruimtelijke planning is met droogte, veiligheid en kwaliteit, recreatieve waarde hoge synergie te bereiken (=bestuurlijke afweging)

Significante schade: een criterium hanteren?

- Kan soms wel; vooral bij sterk vergelijkbare ingrepen en gebruik
- In NL: sloten en kanalen
- In buitenland: percentage reductie stroomproductie verlies bij gebruik van stuwmeren en het waterpeil/debiet dat natuurlijk gehouden wordt + hoeveel water er over een vistrap kan gaan

Verskil mitigerende en herstel maatregel

- Herstel maatregel is een maatregel die herstelt naar het GET. Dat kan vaak niet vanwege functies die gediend zijn met hydromorfologisch sterk gewijzigde watersysteem. Dan hoeft deze maatregel niet genomen te worden. De wijziging of ingreep is ook wel 'onomkeerbaar' genoemd.
- Mitigerende maatregel is een maatregel die geen (significante) schade heeft voor functies maar wel een duidelijke verbetering geeft voor de ecologie. Deze maakt ook deel uit van het (M)GEP maatregelen pakket. Voorbeelden:
  - Vistrap in beek met stuw
  - Ecologisch slootbeheer
  - Minimale beekafvoer om stromingskarakter te houden
  - Vaak ook situatie-afhankelijk

Case Haringvliet

- Fish migration barrier for Rhine
- Dam function is: safety and fresh water supply
- Restoration to GES is impossible without significant impact on use
- Alternative management (allow some tide and saline water in the fresh Haringvliet) is possible mitigation measure but alternative is needed for fresh water supply (costs about 75 million euro)
- This cost assessment on disproportion was real political decision (2000: no 2012:yes 2015:no)
- Effect is estimated for fish metric as 0.20 EQR units
- Opening in September 2018

Voorbeeld GEP afleiding (incl. nutriënten)

- Default: GEP nutriënten = GET meest gelijkende type

- GEP nutriënten kan soms afwijken bv:
  - Als belasting nutriënten voor een belangrijk deel te wijten is aan een herkomst die samenhangt met de hydromorfologie van het water, zoals veenafbraak irt peilbeheer, kwel uit omliggende polders of door natuurlijk rijke gronden
  - Ook bij aangepast GEP kan nog steeds bronreductie maatregelen nodig zijn

'Een goed GEP is een dialoog tussen ambtenaar, bestuurder en omgeving, en een enorme kans bij slim ruimtelijk plannen'

- Laat de techniek en de juridische kant niet doorslaan in de discussies
- Het vizier staat altijd op betere waterkwaliteit dan nu
- NL staat voor een grote ruimtelijke en kwaliteitsopgave, versterkt door klimaatverandering
- Een goede GEP afweging biedt kansen als:
  - Waterlichaam/regionaal specifiek
  - Verschillende beleidsdoelen op gebied water, landbouw en energie vallen samen
  - Brengt innovaties teweeg (paludicultuur, vismigratierivier, polder Noorwaard, recreatieplassen in lage polders, ...)
  - Vergt ook bestuurlijk lef want niet altijd en iedereen is winnaar
  - Dialoog in gebied